

عنوان پژوهش

بررسی و تبیین مخاطرات اخلاقی در قوانین مستمری و بازنشستگی کشوری

بیان و تشریح مسئله

یکی از مباحث مهم و جالب در اقتصاد خرد اطلاعات نامتقارن^۱ است که از آن به‌عنوان یکی از مصادیق شکست بازار^۲ یاد می‌شود. دسترسی نامتقارن عوامل اقتصادی به اطلاعات معمولاً به یکی از دو شکل زیر تبلور پیدا می‌کند: ویژگی‌های پنهان^۳ و اعمال پنهان^۴. در مورد اول در اصطلاح با مسئله کزگزینی^۵ روبه‌رو هستیم و در حالت دوم با مخاطرات اخلاقی^۶. یکی از رایج‌ترین مثال‌ها در این زمینه "صنعت بیمه"^۷ است که موارد بسیاری از کزگزینی و مخاطرات اخلاقی در آن مطالعه و بررسی شده است. با توجه به امکان شکست بازار در صورت وجود اطلاعات نامتقارن دخالت دولت جهت جلوگیری از آن و کمک به بهبود بازار در تخصیص منابع توجیه‌پذیر می‌نماید.

دانش حقوق به‌طور سنتی به شناخت قواعد رسمی حاکم بر روابط افراد و سازمان‌ها و تعیین حقوق و تکالیف افراد اطلاق می‌شود. به‌طور مشخص قوانین و مقررات، روابط میان افراد و سازمان‌ها و نهادهای مختلف را سازمان‌دهی می‌کنند. هر یک از این قوانین و مقررات با اهداف خاصی تصویب و اعمال می‌گردند. به بیانی دیگر قوانین و مقررات ابزاری هستند در جهت نیل به اهدافی مشخص و از پیش تعیین‌شده. باین‌وجود، در مورد قوانین و مقررات به‌طور عام و قوانین و مقررات موضوعه مستمری و بازنشستگی به‌طور خاص، ممکن است مکانیسم انگیزشی ایجادشده توسط قانون با فراهم کردن زمینه‌های انجام اعمال پنهانی توسط افرادی که با این قوانین سروکار دارند منجر به مخاطرات اخلاقی در آنها شود. از این‌رو یکی از دغدغه‌های قانون‌گذاران به‌طور عام و قانون‌گذاران مستمری به‌طور خاص، این است که با در نظر گرفتن امکان مخاطرات اخلاقی در افراد، قوانینی را تعبیه نمایند که این امکان در حداقل ممکن قرار گیرد.

این پژوهش بررسی و تبیین مخاطرات اخلاقی در قوانین مستمری و بازنشستگی کشوری است. در گام اول پس از دسته‌بندی موضوعی قوانین مستمری، با ارائه یک تحلیل اقتصادی از قوانین مربوطه سعی خواهد شد تا مکانیسمی را که ممکن است منجر به بروز اعمال پنهانی و مخاطرات اخلاقی در افراد گردد را شناسایی و تبیین کرد. شناخت این مکانیسم جهت اعمال اصلاحات احتمالی در قوانین موردنظر اجتناب‌ناپذیر است. در گام بعدی پس از شناسایی مکانیسم مربوطه، با برجسته نمودن ابعاد احتمالی مالی و اجتماعی این مخاطرات اخلاقی می‌توان قانون‌گذار را مجاب نمود که اصلاح قوانین زمینه‌ساز مخاطرات اخلاقی را با جدیت بیشتری پیگیری نماید.

¹ Asymmetric Information

² Market Failure

³ Hidden Characteristics

⁴ Hidden Actions

⁵ Adverse Selection

⁶ Moral Hazard

⁷ Insurance Industry

شرح خدمات

این پژوهش به‌طور مشخص شناسایی و جمع‌آوری مجموعه‌ای از قوانین و مقررات جاری مستمری و بازنشستگی در کشور است که با مکانیسم انگیزشی ایجادشده ممکن است منجر به مخاطرات اخلاقی در افراد (مشترکین مستمری‌بگیر، مشترکین شاغل، کارفرمایان و حتی کارکنان صندوق‌های مستمری) گردد. پس از شناسایی و احصاء قوانین مزبور و مخاطرات ممکن، پیشنهادهای لازم جهت اصلاح آنها نیز ارائه خواهد شد.